

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200-08-27,
тел. контакт-центру (044) 200-06-94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200-06-91,
офіційний вебсайт: www.nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua

Президентіві України
Володимирі ЗЕЛЕНСЬКОМУ

Про Закон України

Шановний Володимире Олександровичу!

У січні цього року на розгляд Верховної Ради України Вами було подано проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» (реєстр. № 4651 від 27.01.2021).

Національне агентство з питань запобігання корупції у цілому підтримало цю законодавчу ініціативу, адже ухвалення відповідного закону дозволяло суттєво підвищити ефективність запроваджених в Україні заходів фінансового контролю та забезпечити невідворотність юридичної відповідальності за неподання декларації та внесення до неї завідомо недостовірної інформації.

Разом з тим 03.06.2021 Верховна Рада України всупереч Вашій позиції як суб'єкта законодавчої ініціативи та позиції профільного Комітету під час розгляду цього законопроекту врахувала три правки (№№ 50, 59, 65), які в сукупності спотворюють поданий Вами законопроект, вихолощують запроваджений в Україні інститут фінансового контролю (який наразі вважається одним із найкращих у світі) та спрямовані на подальше зменшення превентивного ефекту ст.ст. 366², 366³ КК України.

Передусім варто звернути увагу на те, що у разі набрання чинності цим законом відомості про об'єкти декларування, які перебувають у володінні або користуванні членів сім'ї суб'єкта декларування, будуть зазначатися в декларації **лише в тому разі, якщо член сім'ї «подасть» суб'єктові декларування відомості про такі об'єкти декларування у будь-якому вигляді** (потенційна редакція ч. 2 ст. 46 Закону з урахуванням правки № 65).

Цілком очевидно, що внесення таких змін до Закону України «Про запобігання корупції» призведе до масового приховування недоброчесними суб'єктами декларування неправомірно набутих активів шляхом їх юридичного оформлення на членів сім'ї та апелювання в подальшому до того, що ці члени сім'ї не «подали» йому відповідної інформації. Підтвердити або спростувати відповідні твердження суб'єкта декларування буде практично неможливо, а отже, всі корупціонери та інші особи, які незаконно набули свої активи, зможуть ухилятися як від кримінальної, так і адміністративної

30 00210169111 01001

Національне агентство з питань запобігання корупції
10-12/40659/21 від 04.06.2021
КЕП Сухоставець Роман Миколайович
Сертифікат 12A1C72050EC685404000000879305002C490E00

відповідальності за недекларування цих активів. Більше того, цими змінами фактично створюється можливість легалізації неправомірної вигоди, отриманої внаслідок вчинення корупційних правопорушень, необґрунтованих активів та іншого майна, набутого (зокрема, привласненого) у незаконний спосіб.

З метою подальшого посилення цієї ідеї Парламент прийняв правку № 50 (зміни до примітки до ст. 366² КК України), якою встановив, що в контексті майна членів сім'ї **відомими** суб'єктові декларування вважаються лише ті відомості щодо об'єктів декларування, які перебувають у володінні або користуванні членів сім'ї суб'єкта декларування **і подані суб'єкту декларування у будь-якому вигляді**.

Запропонований підхід настільки хибний та небезпечний, що недобросовісні суб'єкти декларування зможуть надалі стверджувати навіть про те, що вони не зобов'язані декларувати загальновідому інформацію, інформацію, яка наявна у відкритих джерелах (реєстри, бази даних тощо), а також інформацію, яка насправді відома суб'єкту декларування (наприклад, із судового рішення, вимог кредитора, внаслідок надання коштів на придбання майна тощо), але не була йому «передана».

Окрему увагу слід звернути на те, що у зв'язку з урахуванням правки № 59 умисне неподання суб'єктом декларування декларації (ст. 366³ КК України) каратиметься, на відміну від пропонованого у поданому Вами вищезазначеному проекті, не позбавленням волі на строк до двох років, а **обмеженням волі** на такий самий строк.

У зв'язку з цим відзначимо, що згідно зі ст. 50 КК України покарання має забезпечувати досягнення чотирьох основних цілей: 1) кара як відплата за скоєне; 2) виправлення засудженого; 3) запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень засудженим (індивідуальна превенція); 4) запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень всіма іншими особами (загальна превенція).

Визначаючи вид і розмір потенційного покарання, передбачених у санкціях відповідних норм, необхідно враховувати ступінь та характер суспільної небезпеки описуваного злочину, основні загальні характеристики осіб, які вчиняють відповідні правопорушення, необхідність надання суду можливості призначити необхідне й достатнє покарання кожному, яке дасть змогу досягти всіх цілей, про які йдеться у ч. 2 ст. 50 КК України, тобто здійснити індивідуалізацію покарання.

Тому у санкціях норм, які передбачають кримінальну відповідальність за неподання декларації та внесення до неї завідомо недостовірних відомостей, обов'язково має бути передбачене основне покарання у виді позбавлення волі.

З одного боку, наявність такого виду покарання у санкціях відповідних норм забезпечуватиме необхідний превентивний ефект кримінально-правових заборон та надаватиме можливість суду призначити достатнє та справедливе покарання кожній винній особі (з урахуванням скоєного, особи засудженого, обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання, тощо).

З іншого боку, наявність такого виду покарання, як позбавлення волі жодним чином не означатиме, що ця стаття створюватиме надмірну кримінальну репресію щодо винних осіб, чи того, що позбавлятимуться волі ті особи, які не потребують ізоляції від суспільства.

Зокрема, згідно з ч. 2 ст. 65 КК України більш суворий вид покарання з числа передбачених за вчинене кримінальне правопорушення призначається лише у разі, якщо менш суворий вид покарання буде недостатній для виправлення особи та попередження вчинення нею нових кримінальних правопорушень. Із цього випливає, що покарання у виді позбавлення волі суди застосовуватимуть лише у тих випадках, коли у цьому дійсно буде реальна потреба (особливості вчиненого, особа винного тощо).

У цьому контексті варто звернути увагу й на позицію Венеціанської комісії щодо потенційної караності за таке правопорушення: «... санкція тюремного ув'язнення

повинна зберігатися за найсерйозніші порушення, санкція ув'язнення може бути зарезервована лише для випадків, де перевищено певний поріг, та для порушників, які діють з умисним наміром.» (п. 34 Висновку Венеціанської комісії).

У зв'язку з викладеним вважаємо, що у всіх санкціях ст.ст. 366², 366³ КК України альтернативно до інших видів основного покарання має бути передбачено основне покарання у виді позбавлення волі, оскільки можливість призначення винній особі покарання лише у виді обмеження волі не здатна забезпечити досягнення тих цілей і завдань, про які йдеться вище.

До того ж варто звернути увагу й на те, що ступінь суспільної небезпеки умисного неподання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є суттєво вищим за ступінь суспільної небезпеки внесення до декларації завідомо недостовірних відомостей, оскільки у першому випадку особа свідомо ухиляється від виконання обов'язку щодо подання декларації, тоді як у другому випадку особа, виконавши зазначений обов'язок, вносить до декларації лише певну частину недостовірної інформації, а інша частина інформації у декларації є достовірною.

Таким чином, за кримінальне правопорушення з меншим ступенем суспільної небезпеки, яким є внесення до декларації завідомо недостовірних відомостей, призначатиметься більш суворе покарання порівняно з неподанням такої декларації, що порушуватиме принцип соціальної справедливості в аспекті кримінально-правової відповідальності та принцип адекватності покарання ступеню суспільної небезпеки вчинюваного кримінального правопорушення.

З огляду на викладене Національне агентство наголошує на тому, що відповідальність за умисне неподання декларації має передбачати суворіше покарання порівняно з відповідальністю за внесення до декларації недостовірних відомостей.

З урахуванням зазначеного вище **просимо Вас застосувати право вето до цього закону.**

З повагою

**В.о. Голови Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Роман СУХОСТАВЕЦЬ

